

9. ต้นเกล็ดถีน (เกล็ดปลา)

รายละเอียดเนื้อหา

ชื่อวิทยาศาสตร์ Phyllodium longipes (Craib) Schindl. (ชื่อพ้องวิทยาศาสตร์ Desmodium longipes Craib, Desmodium tonkinense Schindl.) จัดอยู่ในวงศ์ถั่ว (FABACEAE หรือ LEGUMINOSAE) และอยู่ในวงศ์ย่อยถั่ว FABOIDEAE (PAPILIONOIDEAE หรือ PAPILIONACEAE)
สมุนไพรเกล็ดปลา มีชื่อท้องถิ่นอื่น ๆ ว่า ลูกตื๊ดตัน (เชียงใหม่), เกล็ดถีนใหญ่ (นครราชสีมา), เกล็ดปลา (กาญจนบุรี), กาสามปีกใหญ่ (สร) เป็นต้น

ลักษณะของเกล็ดปลา

-ต้นเกล็ดปลา จัดเป็นพรรณไม้พุ่ม มีความสูงได้ประมาณ 1.5-2.5 เมตร ลำต้นตั้งตรง แตกกิ่งก้านโปร่งตามกิ่งอ่อนและยอดอ่อนมีขนนุ่ม ปลายกิ่งย้อยลง ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด พบขึ้นในจินตอนใต้จนถึงมาเลเซีย โดยมักขึ้นตามป่าเบญจพรรณ ป่าผลัดใบที่ขึ้น และป่าดงดิบ ที่ระดับความสูงประมาณ 400-800 เมตร

-ใบเกล็ดปลา ใบเป็นใบประกอบแบบขนนก เรียงสลับ มีใบย่อย 3 ใบ ลักษณะของใบย่อยที่อยู่ตรงกลางจะเป็นรูปไข่แกมรูปหอก หรือรูปไข่แกมขอบขนาน ปลายใบแหลม โคนใบมนถึงหยักเว้าเล็กน้อย ด้านล่างมีขนนุ่มแน่น มีขนาดกว้างประมาณ 5-8 เซนติเมตร และยาวประมาณ 8-12 เซนติเมตร ส่วนใบย่อยด้านข้างจะมีขนาดเล็กกว่าเล็กน้อย โดยจะมีขนาดกว้างประมาณ 3-4 เซนติเมตร และยาวประมาณ 6-8 เซนติเมตร ขอบใบเรียบ หลังใบและท้องใบมีขน ก้านใบย่อยยาวได้ประมาณ 1.5-2 เซนติเมตร

-ผลเกล็ดปลา ผลมีลักษณะเป็นฝักแบนยาว รูปขอบขนาน คอดเป็นข้อ ๆ ระหว่างเมล็ดประมาณ 2-5 ข้อ เมื่อแห้งจะหลุดเป็นข้อ ๆ ฝักมีขนาดกว้างประมาณ 4 มิลลิเมตร และยาวประมาณ 0.7-2.5 เซนติเมตร ผิวฝักมีขนขึ้นปกคลุม เมล็ดมีขนาดเล็กและแข็ง มีลักษณะเป็นรูปไต

สรรพคุณของเกล็ดปลา

1. รากเกล็ดปลา ใช้ผสมกับรากกระดุกอึ้ง รากกาสามปีกใหญ่ รากโมกมัน และรากหางหมาจอก ใช้ต้มดื่มเป็นยาแก้คุณไสย (มีอาการผอมแห้ง ใจสั่น บางเวลาเพ้อคลั่ง และร้องไห้) (ราก)
2. หมอยาพื้นบ้านจังหวัดมุกดาหารจะใช้รากเป็นยาแก้ไข้ (ราก)
3. ใบมีรสจืด ใช้ต้มดื่มเป็นยาแก้ไข้ แก้ไข้จับสั่น (ใบ)

4. หมอยาพื้นบ้านจังหวัดอุบลราชธานี จะใช้รากต้มกับน้ำดื่มเป็นยาแก้ริดสีดวงทวาร (ราก)

5. ใบใช้ต้มดื่มเป็นยาแก้ปัสสาวะดำ (ใบ)

6. รากมีรสจืดเผื่อน ใช้ต้มกับน้ำดื่มเป็นยาแก้โรคตับพิการ (อาการผิดปกติของตับ) (ราก)

7. เปลือกรากมีรสจืดเผื่อน ใช้ตำพอกแก้ปวด แก้เคล็ดบวม (เปลือกราก)

ประโยชน์ของเกล็ดปลา

สามารถนำมาปลูกเป็นไม้ประดับตามสวนได้ ให้รูปทรงสวยงามดูแปลกตา

บทนำบรรยาย

“เกร็ดลิน” ชื่อของต้นไม้ชนิดหนึ่งเป็นไม้พุ่ม ดอกจะออกเป็นช่อกระจุกที่ซอกใบ ซึ่งมีใบประดับลักษณะสวยงามคล้ายเกล็ดปลาขนาดใหญ่ประกบหุ้มไว้ 2 ใบห้อยย้อยออกมา ยังสามารถใช้รากมาต้มน้ำดื่มแก้ริดสีดวงทวารได้